

До справи будови пам'ятника Т. Г. Шевченкові. Не слід мовчати (на увагу громадянства). Українська Цензюрка і російський Фальстаф — Видав Г. Коваленко-Коломацький. Стор. 24. Київ, 1913.

Брошура має мотто з Ібсенового „Ворога народа“: „Я довідався, що всі наші духовні життєві джерела—отруєні, що все наше громадянське життя зростає на ґрунті отруєному неправдою“...

„Я довідався“—каже слідом за доктором Штогманом і д. Коваленко-Коломацький і громить „неправду“,—права, трошки не так це у його виходить, як у Ібсенового героя. А виходить воно ось як.

Д. Коваленкові не подобається місце одведене думою під пам'ятник Шевченкові й він обстоює за майданчик перед „критим ринком“. Це його, певна річ, право. Але разом д. Коваленко не дає нікому права вибрати інші місця й картає таких „не согласно мыслящих“ так, ніби перед ним принаймні непрошені злочинці стоять. Найбільше достигається од д. Коваленка д. Чаговцеві й редакції „Ради“ за те, що висловилися за місце над Дніпром, на кінці Петровської алеї. Оце, треба думати, й єсть той „ґрунт, отруєний неправдою“.

Тим часом правдолюбний автор сам учиняє з правдою де-які небажані операції. Так з фрази, взятої з нашої газети—„Площа Б. Хмельницького безумовно більш відповідає пам'ятникові, ніж місце на розі Карав'євської й Пушкінської вулиць“—він виводить, що редакція „Ради“ пристала на його думку, а потім, на другий же день, під впливом статті д. Чаговця, змінила свою думку й зреклася її. Це неправда. „Рада“ ще в день 3-го конкурсу, 20 декабря 1912 р., надрукувала велику спеціальну статтю д. Гончаря, в якій автор обстоював місце над Дніпром і через два дні в редакційній статті говорила про те саме місце. Говорили не раз і потім, і зазначаючи, що місце проти крито-

го ринка краще од попереднього, вона зовсім не називала його найкращим, остаючись при старій своїй думці. І коли вже д. Коваленкові хотілося показати, „як обговорює“ справу українська газета, то треба було йому не випадкові фрази вивиривати, а передрукувати все, що у нас з приводу місця під пам'ятник писалося,— тоді може й правда вийшла б трохи иншою.

Це тільки одна деталь у брошурі новоявленого доктора Штокмана. Єсть і инші. Вони та ще той просторікувате уїдливиий тон брошури справляють не таке вражіння, якого хотів видавець. І можливо, що підзаголовок II („Український Пенсьонжка“) читач направить на самого автора й на Коваленкове претенсійне „Не слід мовчати“—відповідь: „Слід би помовчати“: Помовчати і таким тоном не профанувати такої справи.

С. Є.
